

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katol. Mekoškega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani in Gospodarske Novice.

Kaj se godi v deželnem odboru?

Pred kratkim je prišlo do enotedenskega zasedanja v štajerskem deželnem zboru. Marsikateri pristaš S. K. Z. se je nekoliko bal, da bi nestrpna nemška večina deželnega zbora ne opeharila slovenskih zastopnikov in jih spravila ob sadove in uspehe trudopolnega boja in dolgotrajnega, mučnega pogajanja. Vodstvo S. K. Z. si je pa vse uspehe tako zasiguralo, da jih ni bilo mogoče podreti in uničiti. Zasedanje se je vršilo v najlepšem redu po določenem načrtu. V celih državah se je z velikim poudarkom raznašala vesela vest o delamosti štajerskega deželnega zbora.

Dasiravno je začasno prenehala obstrukcija, si naši poslanci niso vtepli v glavo misli, da je ves boj končan in da se bo odsidob složno in mirno delovalo v deželnem zboru. Ta politična previdnost je povsem upravičena. Sedaj, ko ni obstrukcije, že začnejo nemški nasprotniki v deželnem odboru z novimi nakanami, ki morajo izzvati močen odpor od slovenske strani, zlasti od kmečkega zastopstva. Vkljub odločnemu protestu slovenskega odbornika dr. Verstovška so že sedaj začeli zapostavljati in črtati razne postavke v proračunu za l. 1914. Dasi je zastopnik Slovencev v deželnem odboru odločno poudarjal, da ni povoda za zapostavljanje, ker ni več obstrukcije, se nemški tovariši niso ozirali na to opravičeno prigovarjanje. Finančni poročevalec odbornik dr. pl. Kaan je izdal svoje namere in se zagovoril, češ, da hoče kmečke zastopnike z zapostavljanjem in črtanjem postavk, ki se tičejo deželne kulture in gospodarskih zadev, prisiliti, da pripustijo zvišanje deželnih doklad.

Kaj je črtala nemška večina?

Najbolj se je vrgel finančni poročevalec in pa nemška večina na postavke v proračunu, ki zadevajo kmečke občine. Spodnji Štajer so pri sestavljanju proračuna sploh zelo prezirali, sedaj pa so še črtali tiste redke svote, ki so upostavljene. Za ceste so črtali skoraj vse, ravno tako za regulacijo rek. Za obe ti poglavji se bo izpadlo 2.979.009 K. Ker dežela ničesar ne bo izvršila, ne cest, ne regulacij rek in potokov, odpadejo tudi veliki prispevki od države, ki znašajo do 600.000 K. Torej tudi ob ta denar spravi deželo nemška večina. Država bo pač ta denar podelila kakor drugi deželi. Kako krivične je postopanje nemške večine v tej zadevi, mora vsakdo uvideti, če pomisli, da imamo deželni stavbeni urad in kulturno-tehnični urad, ki štejeta blizu 60 uradnikov in inženirjev. Ti imajo nalogo, da izvršujejo stavbena dela. Kaj bodo počeli, če dežela ne bo zidala cest ter regulirala rek in potokov? Izprehajali se bodo po Gradcu! Zato pa izdaja dežela za nje vsako leto do 250.000 K. Njih plača znaša mnogo več kakor znašajo doneski za kulturna dela v celi deželi za leto 1914. Na vse te kričeče razmere je opozoril slovenski zastopnik nemške tovariše v deželnem zboru. Toda zaman! Zapostavili pa niso, dasi je bilo predlagano, podpore za razne študentenheime v Celju, Mariboru, Ptujih itd. Črtali niso podpore 25.000 K za graško gledališče; zapostavili niso podpore za Südmarko in Sullerajn. Graških podpor je vse polno, ostale so v proračunu, ne ene od njih niso črtali.

Liberalci in štajercijanci, kaj pravite?

Liberalci in štajercijanci so med obstrukcijo vedno hujskali ljudstvo, da dežela zato ne izplačuje raznih prispevkov, ker slovenski poslanci nočejo in ne pripustijo, da bi deloval deželni zbor. Grdo so napadali in obrekovali slovenske kmečke poslance, češ, da so oni krivi vseh zapostavljanj, da deželni odbor ne more prispevati k cestam in regulacijam, ker slovenski poslanci v deželnem zboru nočejo opustiti obstrukcije. Slovenski liberalci so pri tem igrali izdajalsko vlogo in padli slovenskim poslancem v hrbet. Naši poslanci so se odločili, da poskusijo z delovanjem v deželnem zboru. Obstrukcija je prenehala. Kaj poročete sedaj liberalci in štajercijanci? Dasiravno ni obstrukcije, že začena nemška večina za l. 1914 zapostavlja posamezne točke proračuna, in sicer najprej gospodarske zadeve in to v veliko večji meri kakor poprej med obstrukcijo. Ali so tega zopet slovenski poslanci S. K. Z. krivi? Liberalci in nemšku-

tarji, povejte vendar svojim nemškim zaščitnikom in varuhom, da je tako postopanje slabo plačilo za vaše nemškutarstvo. Da bi vi kaj storili za obrambo slovenskega kmeta in njegovih pravice, na to niti ni misliti. Zato pa velja za pristaše Kmečke Zveze opomin: **Bodimo mi pripravljene na obrambo!**

Poslanci S. K. Z. so vsled tega napada na slovenske kmečke koristno vznemirjeni ter že sedaj uvidevajo, da vkljub premirju, ki je bilo sklenjeno med slovenskimi in nemškimi poslanci, ne bode dolgo trajalo mirno in skupno delovanje. V tem smislu je govoril deželni odbornik dr. Verstovšek pretečeno nedeljo na shodu v Mozirju. Posebno se mora zgražati slovensko ljudstvo, ko vidi, s kako krivico so nasprotniki S. K. Z. pripisovali vso krivdo slovenskim poslancem. Sedaj, ko ni obstrukcije, pa nemška večina zapostavlja še bolj kmečke zadeve in si drzne izjaviti, da hoče s tem kmečke poslance prisiliti, da privolijo v povišanje deželnih doklad. Mi zaupamo svojim poslancem, da se bodo postavili v bran za naše pravice in potrebe. Za mir v deželi smo tudi mi, pa le pod pogojem, da se nam deli pravica. Sama bremena nakladati na rame našega ljudstva, tega ne moremo dopustiti in tudi ne bomo.

Ptujski liberalci ubijajo „klerikalnega“ zmaja.

(Dopis iz Dravskega polja.)

Nobena tajnost ni več, da slovenskemu liberalcu nič bolj ne mrzi kakor stranka krščanskega mišljenja. To bridko resnico je izkrenjal zadnji čas marsikateri slovenski ptujski okolčan, ki je bil vsled bede prisiljen, iskati si posojila pri nekaj edinem slovenskem denarnem zavodu v Ptujih, pri liberalnem Posojilnem društvu, ki ga vodi „nepriustranski“ dr. Jurtela. Da širni svet izve, kako junaško „ljubijo“ ptujski slovenski liberalci slovenskega kmeta, ki ima žal to edino slabost, da ne hodi z njimi in za njimi, evo vam tukaj nekaj vnebovpijočih slučajev iz zadnjega časa, imena so v uredništvu na razpolago.

1. Nek posestnik v Dornovi pri Ptujih si je bil izposodil pri Posojilnem društvu 300 K; pozneje je vzel še pri Kmečki posojilnici 100 K na vknjižbo, ki jih je pa v kratkem vrnil — samo, da vknjižbe ni dal izbrisati. Ko so pozneje gospodje pri Posojilnem društvu izvedeli, da je mož pri „klerikalni“ posojilnici vzel posojilo, so mu naznanili, da mu odpovejo celo posojilo, ako ne da izbrisati „klerikalne“ vknjižbe. Nič mu ni pomagalo, da se je izkazal s pismenim potrdilom, da je vrnil dolg; moral je prevzeti še stroške za izbris. In ko se je to zgodilo, se niso bili zadovoljni, zahtevali so, da mora odpovedati pri Kmečki posojilnici še tudi delež borih 4 K; in še-le, ko se je izkazal dolžnik s pismenim odpovednim potrdilom, se je pomirila njih liberalna duša — in to radi celih 100 K. To imenujejo gospodje „narodno delo“!

2. Posestnik v Podvinčih pri Ptujih je dolgoval pri Posojilnem društvu 600 K na menico; pozneje si je še izposodil pri Kmečki posojilnici 1000 K na vknjižbo. Božji mir je vladal nad ubogim dolžnikom, dokler niso prišli gospodje pri Liberalnem zavodu na sled drugi svoti. Dolžnik bi imel namreč biti porok nekemu znancu. Ko je uradnik nato šel gledat v zemljiško knjigo, da se prepriča o stanju porokovega posestva, zapazil je v svoje veliko začudenje, da se je kmet drznil, vzeti posojilo tudi pri „klerikalni“ posojilnici. In kratkoma so odklonili njegovo poročstvo. Se več! Ko je prišel plačat obresti od svojega posojila, niso niti teh hoteli sprejeti, ampak so zahtevali, da mora plačati glavnico in obresti do 1. decembra. — To je storil slovenski denarni zavod, ki je bil ustanovljen v blagor slovenskemu ljudstvu! Če bi bil to storil kak vsenemški zavod, bi razumeli njegovo jezo; v tem slučaju pa nastopa brat proti bratu, samo zato, ker si upa imeti drugo politično mnenje kakor veliki gospod dr. Jurtela.

3. Še značilnejši je tretji slučaj. Posestnik v Brezovci si je bil izposodil pri Posojilnem društvu 335 K na poročstvo, pozneje pa še pri Kmečki posojilnici 160 K na vknjižbo. Ne da bi bil slutil od daleč hudih posledic, je vtaknil izplačilni listek Kmečke posojilnice v knjižico liberalne posojilnice. Ko je prišel čez nekaj časa plačat obresti od svojega dolga, zapazil je uradnik listek „klerikalnega“ zavoda; kakor da bi ga pičil gad, vrže mu jezno knjižico nazaj. Niti vinarja noče sprejeti za obresti, akoravno jih,

dolguje kmet že za cele 3 mesece nazaj; ampak odpovedali so mu celo posojilo.

To je tako postopanje, da ga je zmožen edino še slovenski liberallec. Komur pri takem početju ne prikipi jeza do vrhunca, ta sploh nima več živcev. Gospodje, ne mislite, da boste s takim ravnanjem povzdignili ugled in razvoj svojega zavoda! Slovensko ljudstvo ima zdaj vsaj priliko spoznavati, koliko so bile vredne vaše sladke besede v prejšnjih časih; spoznalo bo, da liberalcu ni nikdar zaupati, ker je vsa liberalna ljubezen le volk v ovčji koži. Takemu „prijatelju“ hrbet in vrata!

Sicer pa ne bojte se, da se vam bo slovensko krščansko ljudstvo vsešlo še enkrat na limanice. Svoje „ljubezen“ do okolčanov ste že pred leti pokazali dovolj očitno s tem, da ste vrgli zunanje ude iz Čitalnice, pardon, saj vam smejo nositi svoje novice v Narodni Dom in Čitalnico, samo pravice nimajo nobene, molčati morajo kakor zid, glasovati ne smejo. Dobro! Če nas ne marate, kličemo vam: Mi bomo hodili svoja pota!

Oče je zagnal lastna otroka v peč.

Iz Gorice poročajo: Pek Rivolli v Corani je vsajal kruh v peč. Med delom sta se igrala poleg njega njegova otroka, 5letni sin in 3letna hčerka. Med igro sta stopila otroka večkrat na desko, na kateri je imel Rivolli pecivo. Rivolli je otroka večkrat zavrnil, toda brez uspeha. Ko sta otroka ponovno zopet stopila na desko in pohodila nekaj peciva, je zgrabila očeta taka jeza, da je pograbil oba otroka in ju vrget v razbeljeno peč. Otroka sta popolnoma zgorela, nesrečni oče je pa pobegnul.

Politični ogled.

— Naš cesar Franc Jožef že 65 let vladar. Letos, dne 2. decembra, bo preteklo 65 let, odkar je zasedel habsburški prestol cesar Franc Jožef I. Častiljiva je starost 65 let, še častiljivejša pa 65letnica vladanja in to ob tako težkih razmerah in v tako nemirnih časih. Malo je slučajev, da bi kak vladar praznoval tak jubilej. Zato je naša dolžnost, da proslavimo ta redki jubilej in to tem bolj, ker je ravno naš cesar tisti, ki je letos ohranil v Evropi toliko dragoceni mir in preprečil prelivanje krvi. Proslavimo torej dostojno ta jubilej!

— Državni zbor. Zadnji teden je poslanska zbornica samo v tork in sredo delovala, potem pa je nastopil odmor do torka tega tedna. Odmor se je dal Rusinom, da so se šli v Lvov s svojimi deželnozbornskimi tovariši posvetovati, ali naj sprejmejo nove predloge Poljakov o volilni reformi ali ne. Poročila, ki prihajajo iz Lvova, pravijo, da Rusini niso zadovoljni s poljskimi predlogi. Ako je to res, potem bo ta teden v državnem zboru rusinska obstrukcija. Vlada preti z novimi volitvami za deželni zbor. — Poslanec Roškar je vložil ob priliki razprave glede davka na žganje sledeče predloge: 1. Za kmečke posestnike, kateri kuhajo žganje iz lastnega sadja ali drož, se naj tudi v bodoče računani isti davek kakor dosedaj. 2. Določilo, da sme kmečki posestnik kuhati letno 112 litrov žganja davka prosto, naj velja za vse avstrijske dežele enako. Ako pa se kako leto ta množina ne izrabljuje, naj se dovoli, da se dotično število litrov kako drugo leto uporabi. 3. Vlada se poziva, da v izvršilni red glede postavbe o davku na žganje sprejme določilo, da se milo postopa napram tistim posestnikom, ki svoje napovedbe niso pravilno naznanili. — V seji dne 19. novembra je poslanec Roškar te svoje predloge utemeljeval in dokazal, da ni pravilno, če se žganje, ki ga pridela kmečki posestnik iz lastnega sadja, zopet na novo obdači. Naj se obdavči rajše močnejše ponarejeno, s špiritom pomešano žganje. Poslanec je omenjal, kako grozno škodo dela nesrečno ptujsko žganje, a izdelovalci istega pa postajajo milijonarji.

— Delegacije. V sredo, dne 19. t. m., so bili delegatje pri cesarju, da jim je prečital prestolni govor, ki je bil tokrat jako kratek. Novega nismo izvestofnega govora ničesar izvedeli, cesar je le potrdil dobre razmere do naših zaveznikov. Isti dan je otvoril zunanji minister grof Berthold v odseku za zuna-